

פסח תשפ"ד

תהלתו בקהל הסוּדֵרִים

דברי תורה, סיפורים ומשלם מאת המנהל הר"ח ר' יצחק אהרן קליין שליט"א

גליון תקט"ו

כל דכפין ייתי וייכול וכו' לשנה הבא בני חורין

הטעם שפתח בעל הגדה את עבודת ליל הקדוש במדרת החסד 'כל דכפין ייתי וייכול' וכו', כי איתא בקדמונים (טור או"ח תי"ז) שהמועדים נתקנו כנגד האבות הקדושים, ופסח נתקן כנגד אברהם, כמ"ש: 'לושי ועשו עונותי ופסח היה אז, ואברהם נתבשר על גלות מצרים ועל הגאולה, כמ"ש: 'בן חותמים' - מגן אברהם (פסחים ק"ו), לכן פתח בעל ההגדה את סדר הלילה בהזכרת מדתו של אברהם מדת החסד כדי לעורר זכותו ולהחיש גאולתו ופדות נפשו שנוכה להקריב בשנה הקרובה קרבן פסח בארעא דישראל ולעבוד את ה' כבני חורין.

הא לחמא עניא

יש לפרש, מדוע תקנו זאת בלשון ארמי. עפ"י דברי היוגד יעקב ז"ע להורות בזה משי"כ בזה"ק שהקב"ה בעצמו ציית לדברינו - אמירת ההגדה - ואין אנו צריכים למלאכי השרת. ולכאורה מדוע דוק במצות סיפור יציאת מצרים בא הקב"ה בכבודו ובעצמו מה שלא מצינו בשאר מצוות. וי"ל משי"כ ועברתי בלילה הזה אני ולא מלאך, ולמה זאת, אלא שכתוב בתוס' שבת יז, דמלאכים אינם יודעים מחשבות בני"א

אלא מעשיהם, ובני"א במצרים לא היו ראויים לגאולה מצד מעשיהם רק מחשבתם היתה טובה והיו משתוקקים אל השי"ת, וכמ"ש בילקוט פ' רלז, שטען השר של הים הללו עבדו ע"ז, והשיב לו הקב"ה שהיו אנוסים במעשיהם אבל במחשבתם השתוקקו אל אביהם שבשמים, וע"כ היה צורך שהגאולה תהי' דוק ע"י הקב"ה יודע מחשבות בני"א ולא ע"י מלאך שראוי רק המעשה ואין יודעים מחשבות המטובות.

(ויחי יוסף זצ"ל מפא"א)

יוציאנו ה' ממצרים

כשהקב"ה ביקש להוציא את בני"א ממצרים, לא היה לישראל שום זכות, כמ"ש: זאת ערום ועריה - מן המצוות, ונתן להם הקב"ה ב' מצוות, דם פסח, ודם מילה, ששתיהם הם מסירות נפש. א, שחיטת הפסח כיון שהיתה ע"ז שלהם ובני"א שחטו אותו לעיניהם ללא פחד. ב, דם מילה, כמ"ש: 'כי עליך הורגנו כל היום' [תהלים מד], ומדוע היו צריכים לשים את הדם המעורב משתיהם על המזוזות ועל המשקוף.

יש לפרש, עפ"י מ"ש חז"ל במדרש שיר השירים שאומר הקב"ה פתחו לי פתח של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם, וכל המצוות שאנו מקיימים הביא לנו הקב"ה כמ"ש כלום עשה אדם מזווה או מעקה לפני שנתתי לו בית, וא"כ מה נדרש מאתנו בלבד, - זה המסירות נפש. וזה אומר לנו השי"ת פתחו לי פתח כפתחו של מחט - קצת מסי"נ, ואז אפתח לכם פתח כפתחו של אולם, ולכן לרמוז ע"ז ציוה להראות ב' המצוות של מסי"נ על פתח הבית שדרו שם.

(הגדה תורת אי"ש)

הלל

המשנה בפסחים ק"ו, עד היכן הוא אומר את ההלל, בית שמאי אומרים, עד אם הבנים שמחה. הכוונה שלא רק הוא בעצמו יבין אות צי"ח ה' ויאמר שיר ושבח לחי העולמים ב"ה, אלא הוא נצטרך לומר באופן כזה שגם האם והבנים ירגישו וישמחו אותו ויתנו גם הם שיר

ושבח הלל והודאה לה'. ובי"ה אומרים עד הלמיש למעניו מים, שלא די בזה שבני ביתו יודו לה, אלא שאפילו חלמיש דהיינו מי שהוא אדיש כאבן יבש - ייחפך למעין מים של דמעות של גיל ושמחה לה' וידו לה' כי טוב כי לעולם חסדו. (הגדה תורת אי"ש)

קדש ורחץ

צריך להתבונן כשבר ישראל יושב בליל הסדר ומקיים מצוות ה' דאורייתא ודרבנן, ומובא בזה"ק שהקב"ה ופמליא דיליה באים לשמוע הסדרים אצל בני"א שמוספרים נפלאות כב' ית"ש ואז נתגלה ונתקדש שמו יתברך בכל העולמות ורואה נחת מאתנו ע"כ צריך לדעת שאפילו שיש דעות שונות אם האדם יתחיל בסדר מרע או בעשה טוב, אבל זה לא כולל את ליל הפסח שלכו"ע צריך להתחיל בעשה טוב, ואפילו אם עדיין לא רחץ עצמו ממונותיו, ולכן אומרים קדש ואח"כ ורחץ כמו שהיה בליל יצי"מ שאע"פ שהיו שקועים במי"ש שערי טומאה הוציא אותם ה' ונתן להם מדרגות גבוהות מאד ללא הכנות שלהם כן גם עתה בלילה הזאת יש אתערותא דלעילא.

(תולדות אברהם יצחק שליט"א)

מה נשתנה

פעם שאל דוכס אחד לרבי צבי הירש לוי"ן זצ"ל, מדוע שואלים 'מה נשתנה' בפסח ולא בסוכות, הלא בסוכות משנים יותר סדרי חיים, יוצאים מדידת קבע ויושבים בסוכות, ועוד.

נמוקיננו אתנו - החזיר לו רבי צבי הירש פסח, תינוק מירשאל רואה יהודים יושבים מסובים במנוחה ושלווה. ומסביב לשלחן ערוך, ינינת ומענינים שלא כדרכם של ישראל בגולה, והוא תמה ושואל: 'מה נשתנה'? ואולם בסוכות הריהו רואה בני ישראל נטרדים מבתיהם, יושבים באיזו סוכה רעועה, הרוחות סוערות... ואין התינוק מתפלא כלל, כי כל ילד יהודי יודע כי ישראל בגולה דרכם בכך.

(ויקהל משה)

ביצה

הגה"צ מהוניאד כשבא אל הסדר בליל פסח וראה על המפה של פסח שכתוב ביצה אמר שיביצה ר"ת ב' יודין צה. והכוונה כי ב' יודין מרמז על שם ה' כי הוי בשילוב אד-ני מתחיל ב' ומסיים ב' כידוע שלעתיד לבא יהי ה' אחד ושמו אחד במקום ה-ואו' של שם הוי יהי יוד' כמ"ש ביום ההוא יהיה ה' אחד, ומספר השם הזה עם מספר אדני יהי בגמט' צה, וכעת בליל שימורים הזמן להתפלל שנוכה לזה במהרה דיין.

(הגה"צ ר' משה ארי' פריינד זצ"ל)

פסח כשר - כליל בו כל הימים טובים

ר"ת פורים, פיסח, סוכות, חנוכה, כיפור, שיבועות, שימיני עצרת, ראש השנה, שבתות, חול המועד.

(הרי"ט קארן)

חול המועד

חז"ל ר"ת חגים וזמנים לששון.

הא לחמא עניא וכו'

אמרו חז"ל הנותן פרוטה לעני מתברך בו ברכות, והמפייס בדברים מתברך ב"א ברכות. וביאור הדברים כי כאשר העני רואה שהוא צריך להגיע לשולחן אחרים הוא מלא בושה, ולכן צריך לפייסו כמו אצל יוסף הצ' שאמר לאחיו אנכי אכלכל אתכם, כתוב וידבר אל לבם, שפייס אותם, כי הם התביישו שצריכים להגיע לשולחן אחרים. וכן כאן שבא להזמין

עניים שאמר 'כל דכפין ייתי וייכול', דיגדל צערו, לכן אומר לו שכולנו במצרים היו מצפים לשולחן אחרים וגם עתה אנו מרגישים מה שהם הרגישו, אבל בזכות שאנו מהנים אחרים נוכח לגאולה השלימה בארעא דישראל וא"כ אתה שותף שנוכה בזכותך להיות בני חורין.

(אמרי בקן)

הלילה הזה כולנו מסובין

לכאורה קשה הלשון 'כולנו', הרי נשים פטורות מהסביבה, וכן תלמיד אצל רבו פטור. אך הענין כי אין כאן הכוונה הסבה גשמית בפועל, אלא על הסבה רוחנית העליונה ששם כולנו מסובים, שיש למעלה עולם באחד העולמות שבו כל ישראל מסובין בליל פסח וכן הלילה הזה כולו מצה שכל המצוות בליל זה מאירים בכל אתר ואתר - בחינת המצה.

(הגה"צ רבי משה וולפסון)

ששמע מפי האדמו"ר מסאטמר זצ"ל)

מה העבודה הזאת לכם

שאלת הרשע היא על הגדרים וסייגים שמוסיפים למצוות, ולכן הקהה את שיניו שגם השיניים הם גדרים של הלשון ואם אין צריך גדרים למה יש לו השיניים לגדרים.

(מקור ברך)

יכול מבעוד יום

שלא יחשוב האדם שרק אם מאיר לו מזלו כיום צריך לעבוד ה', אבל כשהוא בצרה בבחינת לילה אינו צריך להתחזק בעבודת ה', לא כן הוא, אלא אפילו ביש מצה ומרור - קשיים ומכשולות - מונחים לפניך, גם יש ממך דרישה לעבוד את ה' אפילו בהסתר פנים. וזה הויכוח בין 'בן זומא' ליחכמים, שכן זומא דורש כל ימי חיך להביא הלילות - בהסתרת פנים - ג"כ צריך לדרוש את ה'. והכמים אומרים שכל המטרה הוא בחיים להביא ימות המשיח, שיהיו ימים מאירים עם כל האורות, ובן זומא סבר שתכלית האדם בימי חייו זה הלילות - בזמנים חשוכים וקשים צריך להתאמץ - לבקוע רקיעים ולעשות רצון ה'.

(בית ישראל ז"ע)

שלא אחד בלבד עמד עלינו לבלותינו

אחד מחסידי סטאלין פירש בליל הסדר, 'שלא אחד בלבד עמד עלינו לבלותינו' - ויחל לשון תפילה כמ"ש ויחל משה - שזה עמד לאבותינו ולנו שלא רק צדיק אחד עמד עלינו להתפלל עבורינו, אלא שבכל דור ודור עומדים הצדיקים להתפלל עלינו. ולמהרת כשבא לאדמו"ר שלו שאל אותו, אך יהי ההמשך שכתוב והקב"ה מצילנו מידם, ולא ידע להשיב. והשיב לו רבו שהקב"ה עוזר לנו ומשפיע לנו כל טוב שלא נצטרך להגיע לתפילת הצדיקים.

דצך עד"ש באח"ב

החוזה ז"ע אמר פעם בהגדה דרייט זיך א דעטש באחעו והצ' מרופשיין אמר לו להסתכל בפנים ההגדה והוא חזר על לשון זה. אח"כ בא אחד בשם רבי שמעון דייטש וסיפר שבא לחוזה וברך נשבר העגלה ונשארו בעיר אחעו לליל הסדר ובאמצע יצא לחוץ להפג צערו וזה מה שראה ואמר בשעת ההגדה.

קרבן פסח בזמנ"ז

בשעת עריכת הסדר אמר הדברי חיים ז"ע, שאליהו הנביא ז"ל שחוט הקרבן פסח ומביאו לצדיקים ואפילו שהם טמאים הרי טומאה הותרה בציבור.

ופעם אחרת אמר שאליהו תוחב הקרבן פסח לתוך פיהם. ואמר הרבי מסאטמר זי"ע שאבא הקדושת יו"ט שמע בעצמו מפי הדברי חיים בפסח.

שפוך המתך וכו' – ליל שמורים

איתא בשו"ע, שנהגו לפתוח הדלת בליל פסח להראות שהוא ליל שמורים. ולאורה היה צריך לעשות זאת בתחילת הסדר כשאמר יכל דכפין ייתי ויכיל. והנה הקשה בפסחים קט. האריך תקנו הז"ל ד' כוסות, הרי הוא זוגות והו"ו אתי לידי סכנה. ואחד מן התירוצים שכן שהוא ליל שמורים לא חיישין לזה, ולכן עכשיו שמוע קוס רביעי ויקשה למסובין הרי זה זוגות, פותחים הדלת להראות שהוא ליל שמורים ולא חיישין לזוגות.

(בית הלוי)

חסל סידור פסח וכו'

לא מצינו במצות סוכה שיאמרו זה, ומדוע דוקא בפסח ולא בשאר מצוות. וי"ל שבשאר המצוות יש קיום המצוה העקריה, כגון בסוכה יש מצות סוכה וד' מינים, אבל בפסח עיקר הוא הקרבת קרבן פסח ולזה לא זכינו, לכן מתפללים כן נזכה לעשותו שיבנה ביהמ"ק בבי"א ונזכה להקריב שם זבחים ופסחים.

(האדמו"ר מלעלוב זצ"ל)

סימני הסדר

בכל סימני הסדר אין רמז לקריעת ים סוף. אולם יש רמז לזה בתיבת כ"רפ"ס ר"ת כ"ל סיוס ר"כב פרעה. ולכן מטבילים הכרפס במי מלח לרמז שסוס ורוכבו טבעו בים - שמימיו מלוחים.

(רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל)

והיו מספרים ביציאת מצרים

הנה כתיב בתורה"ק למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ופלא שהעיקר הוא צאתך מארץ מצרים ולא דוקא היום שיצאת. ויש לפרש עפ"י מה דאיתא בזה"ק דהו"ו נהיר האי לילא כיומא דתקופת תמוז וזה הכוונה ליום צאתך שנהיה הלילה כאור היום. והתנאים המשיכו ע"י סיפורים האור הגדול שהיה מאיר כיום והיה מספרים מלשון מאירים כמו נופך ספיר ויהלום, ולכן לא הרגישו כשהאיר השחר והגיע זמן קרי"ש אך התלמידים שלא זכו למדרגה זו הם הרגישו כשהאיר השחר ובאו להזכיר לרבותיהם וזהו למען תזכור להמשיך עליך אף בגלות – המכונה לילה, להמשיך האור ההוא עליו כל ימי חייו.

(ויגד יעקב)

אחד חכם ואחד רשע

לכאורה היה צריך לומר אחד צדיק, שזה ההיפך של רשע. וי"ל כי להתגבר נגד הרשע לא יספיק להיות צדיק בלבד כי הרשע ילחום לעומתו בכל מיני ערמוניות, מה שלא יעלה על ראש הצדיק ויפילו בפה. לכן צריך להוסיף ולהיות גם צדיק וגם חכם, ואז יוכל להפיל את הרשע ולא ייכנע לו.

(הגדה מר"ט ט"ב זי"ע)

והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים

כתב רבינו האור החיים הקדוש זי"ע א: עוד ירצה באומרו לאמר, להיות שאמר והגדת לבנך, יניח אם יש לו בן, אם אין לו בן יהיה פטור, תלמוד לומר לאמר, שעל כל פנים צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו, ואם תאמר כיון שעל כל פנים הוא צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו אם כן למה אמר לבנך. ואולי שבאמצעות היתור אני מבין כן ולא בלא יתור. ואפשר עוד שירמוז באומרו והגדת לבנך שאם יגיד הגדה האמורה בענין זכחו ה' שיגיד לבנו, וכדי שלא תטעה לומר דוקא לבנו, לזה אמר לאמר, גם לעצמו.

(אור החיים הק')

וככה תאכלו אותו וגו'

הנה בחפזן חסר עם הכולל גימטריא פסח, לרמז דשם פסח נקרא על שם שהיה הקדוש ברוך הוא מודלג ופוסח ממקום למקום להרג בכורי מצרים ולהציל בכורי ישראל, ולפי טעם זה צוה הקדוש ברוך הוא לאכל את הפסח בחפזון שהוא דלוג ומהירות, כשם שעשה הקדוש ברוך הוא כך יעשו הם.

ולפיכך בחפזן גימטריא פסח, לומר דסבת החפזון הוא מסבת הפסח, כשם שהיה הקדוש ברוך הוא בדלוג ובמהירות, כך הם יעשו.

(פיתוחי חותם, פרשת בא)

ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא

יש להבין מפני מה לא זכה ראב"ע שיקבלו את דבריו עד שדרשה בן זומא ויש לומר היות כי באמת היה ראב"ע רק בן שמונה עשר שנים בלבד ולא החשיבו החכמים את דעתו מפני גילו עד שנודע להם הדרוש של בן זומא בפרקי אבות פרק ד' איזהו חכם הלומד מכל אדם וא"כ צריך ללמוד ולשמע גם מי שהוא עדיין צעיר לימים ואז קיבלו דבריו.

(מלבי"ם)

אלו היה שם לא היה נגאל

מפני מה בטוח לנו שלא היה נגאל כי ה' ציוה להם במצרים ולקחו מן הדם ונתנו על שני המזוזות ועל המשקוף וראיתי את הדם ופסחתי עליכם ואילו הרשע המוציא עצמו מן הכלל בולזול מה העבודה הזאת לכם בודאי לא היה נותן הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות וממילא לא היה המושחת פוסח על ביתו והיה מת שם ולא היה נגאל.

(שער בת רבים)

חכם מה הוא אומר מה העדות אשר צוה וכו' רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם

לכאורה לא נראה הבדל בין שאלת החכם לשאלת הרשע ולכן צריך להדגיש כי אצל שאלת החכם כתוב בפסוק והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר קודם הוא שומע ומקיים מה שלימדו אותו לעשות בפועל את המצוה ורק מחר הוא שואל את טעמי המצוה משא"כ הרשע אינו רוצה לקיים מה שמצוים אותו ועוד אומר דעות לאביו למה אתה עושה זאת וק"ו שהוא עצמו מסרב לקיים בפועל את מצוות החג.

(דברי אהי)

הקהה את שיניו

יש להבין מדוע בחרו לרשע עונש זה דווקא, ויש ליישב עפ"י מ"ש"כ במדרש תלפיות כי לכל אדם מישאל יש ל"ב שיניים בפה ואילו לאומות העולם יש רק ל"א שיניים, ורמז לדבר: ל"א עשה כן לכל גוי – ל"א שיניים לכל גוי, ומשפטים ב'ל' ידעום, לאלו שיודעים משפטי ה' ושומרים אותו – ב"ל ידעום יש להם ל"ב שיניים, והנה בחושן משפט סימן לד סעיף כב נפסק שאפיקורס יותר גרוע מעכו"ם וא"כ רשע שוכפר בעיקר והוציא עצמו מכלל ישראל צריך להיות לו ל"א שיניים ולכן הקהה את שיניו שיהיה לו רק לא ולא לב.

(לב העברי)

דצ"ך עד"ש באח"ב

באחד הוויכוחים שהיה ע"י הכומרים לבין הגה"צ רבי יונתן אייבשיץ זי"ע בתקופה של עליית דם ע"י הגויים, אמר לו אחד מהם שהר"ת של דצ"ך עד"ש באח"ב זה דים ציריכים כולם עיבור דים שוחטים בין אל"ה ב'שמים [הכוונה שלהם על מנהיגים יש"ן] ענה לו רבי יונתן שהוא טועה והר"ת הוא דברי צדוקי כזב עלילת דים שיקר בני אברהם חלילה ב"זה.

ואתן לו את יצחק ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו

הכתוב נקט לשון "ואתן" שהוא לשון מתנה כי אכן בנים הגונים הוא מתנה מבואר כל עולמים וזה שפיר באומרו ואתן לו את יצחק וכן ואתן ליצחק את יעקב אבל מה שאמר "ואת עשו" איזה מתנה קיבל בכך

מעשה א

הצדיק ר' ישראל דוב מוולידניק נוהג היה לספר סיפור זה:

בפרוס הפסח הגיע הבעש"ט, בלווית בתו והרב ר' צבי סופר, לקונסטנטינופול. איש לא הכיר שם את הבעש"ט, והיה שם במיצר גדול. כשהגיע ערב פסח לא היו לו לא מצות ולא יין.

בתו הציקה לו: "מה נעשה בימי הפסח?"

"השי"ת יזמין לנו", היתה תשובתו.

ערב פסח ישב כל היום בבהמ"ד. לפנות ערב, והנה איש ממדינת פולין נוסע ברחוב שהבעש"ט התאכסן שם, ושואל: איפה יש כאן ר' ישראל ב"ר אליעזר מפולין, המתאכסן פה באיזה מקום?

אנשי הרחוב הראו לו את האכסניה שלו, ויבוא לשם עם אשתו, הוא שאל את בת הבעש"ט אם יוכלו להתאכסן כאן גם הם, כי רצונם להיות בצוותא חדא עם אביה בחג הפסח, וכבר יש לו מן המוכן כל צרכי הפסח ביד רחבה ותען לו בת הבעש"ט: "אבי כעת בבהמ"ד, אך לבטח תוכלו להתאכסן פה" המשרתים של האורח הביאו את כל החפצים לבית, ערכו השולחן ככלים נאים, במטה מוצעת ומהודרת להסיבה, והכינו כל צרכי הסדר, לרבות מצה שמורה, באופן מרווח. הם הדליקו נרות הרבה, וחיכו לבוא הבעש"ט מבית המדרש.

כאשר בא הבעש"ט מתפלתו, קידש מיד על היין, וערך את הסדר עד אחר הכוס השני. אז נתן שלום להאורח, וישמח עמו. לאחר כן אמר לו הבעש"ט: "הנה ידעתי כי חשוך בנים אתה ומבוקשך הוא להוושע, לכן עבור שהחייית אותי, הנני נשבע בזה כי אשתך זאת" - והראה באצבע עליה - "תלד לך בן".

עם גמר דבריו שמע הבעש"ט כרוז מן השמים:

"ר' ישראל בעש"ט הפסיד את חלקו בעולם הבא, כי בשבועתו הכריח שישנו מלמעלה את סדרי הטבע. האיש והאשה הם עקרים מטבעם, ועל ידי שבועתו יהיה הכרח לשנות את מערכת הטבע!"

כשמוע הבעש"ט את הכרוז, שמח מאד, ויאמר: "ברוך השם שעתה אוכל לעבוד את השי"ת בלי שום פנייה, אפילו בלי פניית עולם הבא! לאחר מכן פנה אל האיש ואמר לו:

לא ידעתי כי עקר אתה מטבעך, אך בכל זאת אל יפול לבך, כי כאשר נשבעתי יקויים בעזרת השם".

מיד שמע הבעש"ט כרוז אחר מן השמים, כי החזירו לו את כל זכויותיו, בגלל שרצה לעבוד את השי"ת בלי שום פנייה.

כעשו, ונראה לפרש ע"פ דברי הוזה"ק כי לכאורה איך יתכן שמצדיקי עליון כאבות הק' יצא זרע כישמעאל ועשו, אלא אין זה כי אם בחטא עין הדעת שנתהוה עירוב רע בטוב ולכן היה מוכרח לאברהם בן כישמעאל שיבא אחריו יצחק נקי מכל רע ועדיין לא הושלם זיוכו הטוב מהרע לכן הוכרח יצחק לבן כעשו ונפרד לגמרי חלק הרע מורע קודש ואחריו זכה יעקב למיטה שלימה שלא נמצא שום פסול בזרעו וכולם שוים לטובה אהובים ונחמדים למקום נמצא כי לידת עשו היה מתנה גדולה לבית ישראל כי על ידיו נחלט הרע מן הטוב וזכה יעקב ליי"ב שבטי י-ה.

(שבט הלוי הגש"פ)

יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא

לכאורה, למה נחשוב שאפשר לקיים מצות והגדת לבנך כבר מר"ח הרי היציאה היתה בט"ו לחודש, אמנם ידוע כי בכל ר"ח נכלל בו כל הבחינות של

כל החודש וכמ"ש בספר אגרא דכלה דיי"ב ימים ראשונים של חודש ניסן יש בהם הכח ליי"ב חדשי השנה וזכי הראות יכולים לראות בכל יום מהיי"ב ימים מה יהיה בחודש אשר כנגד אותו היום וכידוע מהרה"ק החוזה מלובלין זי"ע שהיה כותב ברוח קדשו בכל יום מהודש ניסן מה שיהיה בפועל בכל החודש וא"כ מ"ר"ח ניסן כבר נתקדש בקדושת המועד ולכן אין אומרים תחנון כל החודש ולכן היה מחשבה שיוכל לקיים מצות והגדת לבגן מראש חודש ניסן ומה גם שהקב"ה ציוה בר"ח דיני קרבן פסח ולכן צריך הכתוב לכתוב "ביום ההוא" בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך.

אויף פסח

את שני הימים הראשונים של הפסח חגגו בשמחה ובטוב לבב. בחול המועד פטרו את האורח לשלום לביתו, ואמר לר' צבי סופר שרצונו לנסוע מכאן תיכף לארץ הקודש. הם הלכו אל החוף לראות יש ספינה הנוסעת לארץ הקודש, ולא מצאו ספינה שיש בה יהודים.

אמר הבעש"ט לר' צבי: "אם רצונך, אפרוש מטפחתי על הים, ונעבור את הים בלי ספינה, רק תזהר לחשוב בשם פלוני שאמסור לך, ולא תניחו מרעיונך אפילו רגע, כי אם חלילה תסיח דעתך ממנו נאבד כולנו, אבל אני רוצה לנסוע במסירות נפש, ואתה החזק דעתך", ותיכף נסע. ר' צבי לא רצה לסכן את נפש הבעש"ט, ולא הניחו לעשות כן. הם הוכרחו לשכור ספינה, ונכנסו לתוכה ביום ראשון של חול המועד פסח.

מיד קם רוח סערה, וטלטל את הספינה בלב ים בלא דרך שני ימים רצופים. ויצר להם מאד, ויחלו את פני ד' להושיעם.

ביום השלישי קמה הסערה לדממה, והספינה הגיעה לאי אחד. כל הנוסעים ירדו לראות את האי, והבעש"ט עם ר' צבי ובתו הלכו לטייל על האי. תעו ולא יכלו למצוא את הדרך אל הספינה. בתוך כך פגשו בהם גזלנים, אשר לא הבינו גם את לשונם, התנפלו עליהם, ואסרו אותם בעבותים, והתחילו להשחזיז את סכיניהם לשחטם. בינתיים הרגישו הגזלנים רעבון, והניחו את שבויהם אסורים בחבלים והם ישבו לאכול. אמר ר' צבי סופר להבעש"ט: "למה אדוני מחשה בעת כזאת? יעשה איזה דבר להצלתנו, כמנהגו תמיד!"

השיב לו הבעש"ט: "אינני יודע כעת שום דבר. ניטל ממגי כל הכח שלי. אולי אתה זוכר איזה דבר מאשר למדתך, הזכירני נא."

אמר ר' צבי: "גם אנכי אינני יודע וזכור מאומה, זולת הא"ב הפשוט שאני זוכר."

צעק אליו הבעש"ט: "אם כן למה אתה מחשה? קרא לפני את הא"ב!" התחיל ר' צבי לקרוא לפני הבעש"ט:

"אל"ף, ביי"ת, גימ"ל, דל"ת... " והבעש"ט עונה אחריו בקול ובהתלהבות עצומה, כדרכו בקודש תמיד, עד שהוחזר לו כל כחו כמאז.

פתאום נשמע קול פעמון ממלח אחד שבא לכאן עם חיילים, והחריד את הגזלנים. החיילים נתקו את השבויים ממאסר החבלים, ויקחו את הבעש"ט ובתו ור' צבי סופר לספינה, וביאו אותם ביום שביעי של פסח לאיסטמבול. אז ראה הבעש"ט, כי מן השמים אין מניחים אותו לנסוע לאה"ק, ויסע משם בחזרה לביתו.

כשהרב הקדוש מוויילדיק היה גומר לספר את המעשה, היה מסיים תמיד: ואותו המלח היה כמובן אליהו הנביא, זכור לטוב.

עד שבאו תלמידיהם

ולכאורה מדוע לא ישבו שם התלמידים עם רבותיהם כל הלילה וכתב רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע שבחצי הראשון של הסדר היו מדברים בנגלה ואכן היו שם התלמידים אך בחצי השני התחילו לדבר בדברי קבלה ונסתר ומעומק המושג לא הבינו התלמידים ולכן נשמטו והלכו לביתם, ואמינא שלפי פשוטו י"ל שהיו מספרים ביצי"מ הם התנאים הק' ארזי הלבנון אדירי התורה התעלו למעלה מדרך הטבע ולא העלו תנומה כל הלילה ועסקו בשבחה דמריהו (מלשון ספיר ויהלום) אבל לא כל אחד יכול להגיע להבין דרגא זאת.

רמזי פסח כשר

(א) פ' פורים-פסח, ס'-סוכות ח'-חנוכה כ'-כפור ש' שבועות-שמיני עצרת ר'-ראש השנה.

(ב) פסח בגמטריא 148 כמנין קמרו על מנהג ישראל לחלק מעות חיטים לעניים קמחא דפסחא, וגם הוא גמטריא "חונן דל".

(ג) פסח במילוי האותיות פה - סמך - חית, פ' פסח קרבן, ה'-הגדה, ס'-סיפור יציאת מצרים, מ'-מצה מרור, כ'-כרפס, כורך, ח'-חרוסת, חזרת. י'-יין, ת-תבשילים [זכר לקרבן פסח וקרבן חגיגה]

המין

המין אסור במשהו - שאם נוסף משהו לאות ה שבתית מצה, תתהפך לתיתית המין.

(ערוגות הבושם)

הקהה את שיניו

רשע בגמטריא 570 הסר ממנו את שניו שזה גמטריא 366 וישאר 204 כמנין צדיק.

(אלשיך הק')

כל דכפין ייתי ויכול

כל דצריך ייתי ויפסח, השתא הכא וכו' יש להבין כפל הלשון וההמשך אחריו, ויש לפרש עפ"י ההלכה שקרבן פסח נאכל על הישוע ולא כשהוא רעב שמוא ישבור בו עצם והתורה אמרה ועצם לא תשברו בו

והטעם לזה כדי שיוזקרו את העצמות לחוץ והמצרים יראו ששחטו את הטלה שהם עבדו ע"ז לטלה, ויראו שאין בו כח להציל את עצמו, ולכן קודם צריך לאכול סעודה מבשר אחר או חגיגה או שלמים ואח"כ לבסוף כשהוא כבר שבע יאכל קרבן פסח, וזה מ"ש "כל דכפין" - מי שרעב יייתי ויכול" שיאכל לשובע ואח"כ "כל דצריך ייתי ויפסח" יבא ויאכל מהקרבן פסח, אבל זה מובן בזמן שבת המקדש היה קיים והיה חשש שישבור עצם בקרבן פסח אבל עכשיו שאין ביהמ"ק קיים ואנו אוכלים מצה אפיקומן זכר לקרבן פסח או מדוע מקפידים לאכול אותו אחר הסעודה, הרי לא שייך ועצם לא תשברו בו, על זה עונה בעל ההגדה בהמשך, השתא

הכא, עכשיו אנו באמת בגלות אבל לשנה הבאה נהיה בארץ ישראל - בני חורין ויהיה לנו בית המקדש ואז שוב נאכל קרבן פסח, לכן צריך להתרגל גם עכשיו לאכול אותו על הישוע.

ויפסח

ר"ת וקודם חצות יאכל סעודת פסח

מה נשתנה וכו'

כוונת הדברים בפשטות, שהשאלות הם למה אנו עושים זכר גם לעבדות וגם לחירות, מצה זכר לעבדות - לחמא עניא - שאר ירקות - זכר לעבדות עניים שאין להם מה לאכול אוכלים ירקות, להטביל אוכל בכל מיני תבולים, זה דרך עשירים וכן לשבת מסובין על כרים וכסתות זה ג"כ דרך עשירים, וא"כ מדוע נעשה זכרונות לעשירות, הרי אנו עכשיו עדיין בגלות, וע"ז בא בעל ההגדה ומסביר, היינו עבדים לפרעה ואח"כ יצאנו לחירות

ואם תשאל מה השמחה הזאת הרי אכתי עבדי אחשוורוש אנחנו, הרי גם עכשיו אנחנו בגלות,

נאמר ע"ז משל על יהודי פשוט עני ואביון שלא נשלח לתלמוד תורה או בית ספר ללמוד כי אביו היה עני ולא היה לו כסף לשלם שכר לימוד לכן נשאר עם הארץ גדול ולא ידע לקרוא ולכתוב, ואח"כ נשא אשה וילדו לו בנים ובנות וזכה בלוטו בפרס כספי גדול ואז החליט, דבר ראשון אשלם למורה פרטי שילמד אותי כל מה שלימדו בבית ספר, ועזב את כל עסקיו וישב ולמד כל יום עד שנהיה תלמיד חכם ובקיא בכל הענינים, וכל שנה היה עושה מסיבה לכל המשפחה ביום הזה שזכה לפרס הגדול בלוטו, ואחרי שנים טובות שוב נתהפך הגלגל וירד מנכסיו, אבל כשהגיע היום הגדול בו זכה בכסף הגדול, המשיך לעשות מסיבה למשפחה, ושאלו אותו הקרובים מה הסיבה עכשיו להגיגה הזאת הרי אתה שוב עני ואביון, ענה להם אמנם את הכסף שהיה לי, הלך ממני לצערך, אבל את הידע שלמדתי בזכות זה וכל החכמה שלימדו אותי, זה נשאר לתמיד, זה אי אפשר לאבד כמ"ש דעה קנית מה חסרת, זכה דעה חסרת מה קנית, וזה גם התשובה כאן, מה אנו עושים בליל הסדר סימנים של עשירים בני חורין, הרי אנו גם עכשיו בגלות, והתשובה - אנו באמת בגלות אבל מה שקיבלנו כשיצאנו מגלות מצרים וזה התורה הקדושה כמ"ש בהוציאך את העם ממצרים, תעבדו את האלוקים על ההר הזה - הר סיני - זה נשאר לנו לעד וזה ליל הסדר, שבתאריך זה יצאנו ממצרים ונהיינו לעם סגולה, וה' מלווה אותנו גם בגלות כמ"ש עמו אנכי בצרה - אבל אחלצוה ואכבדהו, כולנו תקוה שלשנה הבאה בירושלים.

ליל הסדר

מדוע נקרא לילה זה בשם ליל הסדר?

ידוע שהתורה נלמדת בארבעה דרכים שהם ר"ת פרדס פשט רמז דרוש סוד, והיות ויש בנוסח ההגדה דברים גבוהים ורמיים, שאין אדם בינוני מבין, כגון מ"ש מתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו מה הטעם שמתחילים בגנות וכו' לכן יש לפרש הכל בדרכים אחרים דהיינו סוד או דרוש או רמז שהם ר"ת סדר ולכן נקרא ליל הסדר

קדש

הסבא משפולי זצ"ל לימד את המלמד של בנו את הרמז שבמלה קדש, כשהאבא שהוא הקב"ה בא מבית הכנסת בליל פסח וראה שם איך שבגונו שהם בגלות הנתנתקו מחיי החולין ומחשבת הגלות והצרות ובאו לביהכ"ס להתפלל על גאולתם צריך מיד לחדש את הקשר בינו ובין בני ישראל ולקדש אותם כדי שלא יישנו התינוקות, אנחנו ביחנת תינוקות שלא נשקע בשינה ונשאל מה נשתנה הלילה הזה שהוא הגלות, מכל הגלויות, שכולם נגמרו יותר מהר מהגלות הזה שנמשך כל כך הרבה זמן, יותר מכל הגלויות שהיו לפני כן.

קדש ורחץ

לכאורה צריך להיות קודם ורחץ - שהאדם ירחץ עצמו מעבירות שבירד ואח"כ יכול להתקדש ולהתעלות, אלא י"ל שזה כאשר אדם מוזמן לבית המלך, צריך להתכונן ולהתקשט קודם וכך לבא אל המלך ומי שיבא בלבוש שק לא יתנו לו להכנס ואם נכנס בכל זאת, יבא על עונשו, אבל כאשר חבורת רוצחים רודפים אחריו והוא רץ לתוך ארמון המלך כדי להנצל מהם ודאי לא יענישו אותו, וכן כאן במצרים היו ישראל שקועים במ"ט שערי טומאה ועוד רגע היו נופלים בשער החמישים ואז כבר לא היו יכולים לצאת ולכן היה זה פקוח נפש להצילם, ואז בא קודם "קדש" ואח"כ ורחץ.

כרפס - יחץ

כרפס ר"ת כלל ראשון פה סגור, תסנן כל מה שאתה רוצר לומר, וגם אם ראית שאתה מוכרח לומר - "יחץ" תחצה את דבריך ותקצר מאמריך כמ"ש "במגלת רות ולקוצרים יאמר יברכך ה', וכן אומר

הנביא "כל עמל האדם לפיהו", כל מה שהאדם צריך לעמול בחייו, הוא בגלל שלא שמר על פיו, וכמו שרמז הפסוק וכל כלי פתוח (הפה) אשר אין צמיד פתיל עליו (לא יודע לסגור פיו) טמא הוא, וכן נרמז במשנה "מצאו נעול בידוע שיש שם אדם, מצאו פתוח בידוע שאין שם אדם". אדם נקרא מי שידוע לשמרו פיו עוד יש לומר שבעל ההגדה מלמד את האדם שבא להתקדש איך יעשה זאת, כרפס זה ירקות אם יש לך ירקות לאכול – יחץ, תחצה לשתיים ותתחלק עם השני שאין לו די צורכו.

מגיד

"צריך לומר ההגדה עד גאל ישראל" כלומר – צריך לבקש מה: ללא הרף שיוציאונו מהגלות המר הזה "עד גאל ישראל" עד שנראה בעינינו את הגאולה של עם ישראל, ונרמז במילים "וכאן הבן שואל" מבקש מהקב"ה על הגאולה.

מעשה ברבי אליעזר וכו'

יש להבין מה החידוש כאן האם צדיקים לא צריכים לקיים מצות סיפור יציאת מצרים, ויש לומר כי כל אלו

הנוכרים כאן לא עבדו אבותיהם במצרים, כי היו לוויים או כהנים שהם משבט לוי, או ר"ע שהיה בן גרים, והיינו חושבים שכיון שלא היו בשעבוד מצרים ולא סבלו שם לא יצטרכו לספר "עבדים היינו" לכן בא לומר שגם הם ספרו כל הלילה על הנסים שעשה ה' בהוציאם ממצרים. כל המרבה לספר, ר"ת כהנים ולויים.

הרי אני כבן שבעים שנה

כתוב בספרים שרבי אלעזר היה גלגול נשמה של שמואל הנביא וידוע ששמואל חי חמישים ושתים שנה, ורבי אלעזר בן עזריה היה בשעה שאמר זאת – בן שמונה עשרה שנה – אז נהיה לנשיא וא"כ החמישים ושתים שנה של שמואל, יחד עם שמונה עשרה שנה של ר"א זה שבעים 70=18+52 ולכן אמר הרי אני עכשיו כבן שבעים שנה יחד עם נשמת שמואל שנפטרה בגיל 52.

הגיע זמן קריאת שמע של שחרית

שחרית ר"ת חכם רשע תם שאינו יודע, יש חלק מאנשים שאינם שומרים תורה ומצוות כי מחזיקים עצמם לחכמים ומבינים שעכשיו בתקופה הזאת

נשתנו הדברים ולא שייך לומר להם תורה ישנה ויש שאינם שומרים תורה ומצוות כי הם סתם רשעים ויש שמרוב תמימותם אינם יודעים מה לעשות כי לא למדו וגם הוריהם לא היו מעוניינים במצוות ויש שרוצים ומקנאים בחרדים אבל מתביישים ולא יודעים אפילו את מי לשאול ומה לשאול. וכל הארבע דרגות האלו, אנהנו מצויים לקרב אותם תחת כנפי השכינה עד שידעו בעצמם לקבל עליהם עול מלכות שמים ובה נקרב את הגאולה.

וזה הקשר בין השלוש קטעים אלו:

קטע א מעשה וכו' הגיע זמן קרי"ש של שחרית שהם ר"ת של ארבעת הבנים

קטע ב מעשה בר"א – כל ימי חיך להביא לימות המשיח דע לך תפקידך בעולם הזה כל ימי חיך עלי אדמות להביא לימות המשיח לעשות פעולות לקרב את המשיח, ואיך?

קטע ג כנגד ארבעה בנים דברה תורה, לקרב תחת כנפי השכינה, את כל הארבע סוגים – חנוך לנער ע"פ דרכו.

א מעשה אויף פסח

על כסאו והכומרים והשרים לימינו ולשמאלו. שאל המלך: "האמת הדבר, שהעזת לשלח יד בנברשת שהתנוססה ממעל לפסל המקודש לנו?"

ניגש היהודי, ואמר: הנני לספר לפניך דברים כהוייתן. עד כה נמנית עם עשירי הקהילה היהודית, ולפתע נהפך עלי הגלגל ונעשיתי עני מרוד, והנה הגיע חג הפסח ולא היה לי מאומה מצרכי התג, בקשתי ליטול את נפשי בכפי, אבל אסור לנו להתאבד, על כן התלטתי לצאת אל המדבר, ומה שיהיה יהיה. כאשר עברתי ברחוב הנוצרים ראיתי שהכנסיה פתוחה, ההלטתי לכנס בתוכה, וחשבתי לעצמי: אם ימצאוני שם יהרגוני, והלא בכך חפצתי, ואם לא יתפסוני, אגש עד לפסל ואתתנן לפניו שמזלי יזרח כבתילה, אולי יענה לי, כי "חשבתני" בלבי, אם רבבות נוצרים עובדים לפסל ובתוכם המלך עצמו הרי יש בו משתו, והם נוכחו לבטח לדעת שהוא ממלא כל משאלותיהם.

נכנסתי לכנסיה ולא מצאתי בה אדם, נגשתי עד לפסל, ופחדו נפל עלי, מרוב הפעל לא יכולתי לדבר דבר, רק בכיתי בכי רב, והתיפחתי כילד קטן, אבל הפסל ידע מעצמו מה מעיק על לבי, ולפתע שמעתי את "קולו" עולה באזני: "בני, למה תבכה ולמה ירע לבבך? קום וקח לך את הנברשת המשתלשלת מן התקרה התך אותה למטולי זהב ותתעשר עושר רב!"

לקחתי כסא ועליתי עליו כדי ליטול את הנברשת, אבל עבר בי רעד ולא יכולתי לשלח יד אל המנורה. כאשר "ראוה" זאת הפסל, "התנשא" על קצות אצבעותיו, "הושיט" ידו, הוריד את המנורה ומסרה לי, "באמרו: "לך לשלום!" נטלתי את המנורה והלכתי לצורך היתך אותה כאשר נצטויתי, מטול זהב אחד מכרתי לצרכי החג והשאר מצויים עמי בבית.

ועתה, הנה ספרתי לפניך את כל אשר אירע, ואם תצוה אביא לכאן את כל המטולים המצויים עמי בבית, ואתה המלך כל אשר תרצה לעשות עמי עשה כי אני עומד מוכן לפניך, אתה הסכין ואני הבשר!"

השפילו כל הכומרים והשרים את עיניהם במבוכה, וגם המלך נותר בלא מילים, הוא פנה אל הכמרים ואמר בלחש: "מה נעשה? אין לנו ברירה רק להצדיק את דבריו, כי אם נאמר לו: שקר אתה דובר הפסל אינו מדבר ואינו זז ממקומו, הרי יאמרו לנו: היהודי נתן כבוד לפסל ואמר שהוא זז ומדבר, ועובדי הפסל אומרים עליו שהוא אבן דומם, פה לו ולא ידבר, עינים לו ולא יראה, אזנים לו ולא ישמע, רגלים לו ולא יהלך, ידים לו ולא יניעם!"

ויאמרו למלך "כן תעשה כאשר דברת, תפטור אותו שיתלק מכאן חיש מהר", אמר לו המלך "לך לשלום, אין עליך שום תביעה" וצוה שלשה מאנשי המשמר ללוותו לביתו ולשמרו מן ההמון. יצא היהודי מארמון המלך שש ושמוח, והשומרים מגוננים עליו מכל עבר. קראו המוני הגוים: "מה נגזר עליך?" ענו השומרים "הוא יצא כזאי כאשר עיניכם רואות!" שאלו כולם, "כיצד זה זכוהו?" כבשו השומרים את עיניהם בקרקע ואמרו "איננו יודעים...", כאשר ראו זאת ההמון, השליכו האנשים איש את משאו והתפזרו במורת רוח, והרחוב מלא עצים, קוצים ומקלות, וכל אחד פנה לדרכו בקומה כפופה ובראש שחוה.

כשהגיע היהודי לביתו, מצא בו את כל קרוביו יושבים ומתאבלים עליו, כי הוא בטיח ששנשרף, כראות אותו, נהפך אבלם לששון, שאלוהו "איך בתי לשלום?" ענה האיש ואמר: "אלקינו שבשמים אדון השלום הוא שהביאני לשלום, ועשה לי נס כאשר עשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה!"

ובמעשה זה שהיה, יבוארו הפסוקים שלפנינו "עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם", והואיל זה מעשה ידי אדם, הרי הגוים יודעים בעצמם, כי "פה להם ולא ידברו, עינים להם ולא יראו, אזנים להם ולא ישמעו, ידיהם ולא ימישון, רגליהם ולא ילכו". אבל כאשר היהודי אמר, שהפסל דיבר וזו, העיזו להכחישו, וכמו שנאמר, "לא יהגו בגרונם" לומר שהפסל אינו מדבר ואינו רואה, ולא אמרו לו: שקר אתה דובר. "אלא כמוהם יהיו עושיהם", הם שתקו לפניו כמו הפסל שלהם, וכבשו עיניהם בקרקע כמו עיני הפסל שאינן רואות, ורפו ידיהם מלהענישו כמו ידי הפסל הקפואות...

מעשה שהיה במלכות ספרד בטרם גרוש היהודים ממנה, בין המוני היהודים תושבי עיר הבירה היה יהודי עשיר, נגיד ובעל בעמיו, שנהפך עליו הגלגל והוא הפסיד את כל כספו עד שלא נשארה אצלו פרוטה שחוקה.

חג הפסח קרב ובא, ואין בידו לקנות את צרכי החג, והחנוני והאופה והקצב ממאנים ליתן לו בהקפה, ותובעים ממנו את פרעון חובותיו. היתה נפשו מרה עליו על שהחג מתקרב וביתו ריקם.

עבר על הפסח הגיע קיים האיש את ביעור החמץ בהידור רב פירור לחם לא נשאר בחיט אבל מצה ויין חזרת וכרפס לא היו לו, ואיש לא נאות להלוות לו. **ברוב יאושו** החליט לצאת מן העיר וללכת למדבר, אולי ימצאו אותו שודדי דרכים ויהרגוהו, כי נוח לו למות מאשר לראות את ילדיו הרעבים בליל התקדש החג, הוא ידע שהמאבד עצמו לדעת אין לו חלק לעולם הבא, אבל יחל בלבו שיפול ביד לסטים ויהרג על ידם.

יצא האיש משכונת היהודים ונכנס אל רחוב הנוצרים בדרכו לצאת מן העיר, לפתע ראה למולו את הכנסיה הנוצרית הגדולה, ודלתותיה פתוחות. חשב לעצמו "מדוע אלך אל מחוץ לעיר, ואקוה שימצאוני לסטים ואולי לא אתקל בהם, ויתכן שלא יהרגוני- אכנס לכנסיה השומרים יתפסוני ולבטח יאשימוני בחילול תפילתם ויהרגוני.

נכנס אל האולם, המקום היה רק מאדם ואפולולית שררה בו, בקדמת האולם עמד פסל זהב העבודה וזה ומעליו נברשת זהב המשתלשלת מן התקרה גרר האיש כסא גבוה עמד עליו והוריד את הנברשת, אמר: "אם ימצאוני ויהרגוני יצה מה טוב, אם לא יתפסוני עוד יותר טוב". החביא את הנברשת מתחת לגלימתו, יצא מן הכנסיה ואיש לא עצרו.

שם האיש פניו אל צורך יהודי זקן וחרש, ובקש ממנו היתך בעבורו את המנורה, הוא היתך אותה לחמש עשרה מטילי זהב, מכר אחד מהם וקנה בדמיו את כל צרכי החג בהרוחה רבה, רכש מלבושי כבוד לו ולכל בני משפחתו ופרע את חובותיו לחנוני לקצב ולאופה, אז הלך לבית הכנסת שמח וטוב לב, ובשובו לביתו חגג את ליל הסדר בשמחה שאין דוגמתה.

למורת בבקר הגיעו הכומרים אל הכנסיה ונבוכו בראותם שמנורת הזהב נעלמה, כלימתם ובשתת היו ללא נשוא: כיצד יתכן שהפסל הניח לשדוד את האוצר ולא מנע את בעדו... סחו הכומרים את הדבר למלך. הוא כנס את שריו וחכמיו, והכל החליטו פה אחד שאי אפשר לחשוך בנוצרי ששלח ידו בעבודה זרה שלו וודאי עשה זאת יהודי, שלח המלך לראשי הקהילה היהודיים את דבר הגניבה, ואמר: אין לי ספק בדבר שיהודו עולל זאת וחלל את קדשינו, ועתה או שתסגירו לידי את הגנב או שאהרוג את כל היהודים ואשלך את כל הפסעם, עליכם החליט את הדבר עד למחר!"

החג נהפך לראשי הקהל ליום אבל נורא, הם כנסו את כל יהודי העיר לבית הכנסת להתענות ולומר סליחות בבכיה, בין הנאספים היה גם אותו יהודי והצורך, הצורך שהיה חרש לא הבין על מה המהומה, אבל היהודי שידע כי הגזירה בגללו, ניגש אל ראש הקהל ואמר: "למה תבכו ומדוע תשביתו את שמחת החג, אני לקחתי את המנורה התכתי אותה ועשיתי ממנו מטילי זהב, אמרו למלך שמצאתם את הגנב ותנצלו מן הגזירה!", נחרדו השומעים וקראו: "ואתה מה יחא עליך?", אמר להם "לי אל תדאבו, אלקינו שבשמים, כל אשר חפץ יעשה, הוא כבר עשה ניסים לאבותינו בימים ההם ויעשה ניסים גם בזמן הזה".

מהרו היהודים ובשרו למלך שהגנב נמצא, וכל העיר געשה ורעשה. השרים והכמרים נקבצו ובאו לארמון המלך לשבת בדינו, והמון הגוים התכונן למיתתו בשריפה בכרך שלפני הארמון, הכל נהרו לשם, זה סוחב אגודת עצים וזה נושא ערימת קוצים, עמם עצמם אל תוך המדורה כדי להגדיל וללבות את האש. היא שנשאו עמם עצים עבים כדי לדוש בהם אפרו של היהודי לאחר שרפת, לבל ישאר ממנו שריד וזכר.

באה פלוגת שומרים לאסור את היהודי ולהביאו לארמון המלך. המלך ישב